

۲۲۷۸۳۴۸

فراسر الوند

۹۱۲۵۸۵۰۱۵۱

بسم الله الرحمن الرحيم

فلسفه‌ی فضای اجتماعی
مدرسه در رشد و
پرورش دانش‌آموزان

شایان مرادی پور

اردشیر عاطفی نیا

لیلا وزیری

سرشناسه: مرادی پور، شایان، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور: فلسفه‌ی فضای اجتماعی مدرسه در رشد و پرورش دانش‌آموزان /
شایان مرادی پور، اردشیر عاطفی نیا، لیلا وزیری.
مشخصات نشر: ساری: انتشارات فراگیر الوند، بهار ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری: ۱۶۹ ص، مصور، جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۱۴-۵۹-۶
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
موضوع: مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان-ایران
موضوع: High school student activities-Iran
موضوع: Social conditions
شناسه افزوده: عاطفی نیا، اردشیر، ۱۳۵۲-، نویسنده
شناسه افزوده: وزیری، لیلا، ۱۳۵۳-، نویسنده
رده‌بندی کنگره: BF723
رده‌بندی دیویی: 155/418
شماره کتابشناسی ملی: 8780473

عنوان: فلسفه‌ی فضای اجتماعی مدرسه در رشد و پرورش دانش‌آموزان
نویسندگان: شایان مرادی پور، اردشیر عاطفی نیا، لیلا وزیری
طراح جلد: فراگیر الوند
انتشارات: فراگیر الوند
* شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۶۰۰۰۰
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۱۴-۵۹-۶

فهرست

فصل ۱	۱۲
آشنایی با بحران‌های نوجوانی	۱۲
فصل ۲	۲۰
توصیف مهارت‌ها و قابلیت‌های اجتماعی نوجوانان	۲۰
فصل ۳	۳۸
عوامل مؤثر در اجتماعی شدن هویت نوجوانان	۳۸
فصل ۴	۵۲
مراحل آموزش مهارت‌های اجتماعی	۵۲
فصل ۵	۶۶
رویکردهای مدرسه در آموزش مهارت‌های اجتماعی	۶۶
فصل ۶	۱۱۵
مهم‌ترین برنامه‌های درسی مهارت‌های اجتماعی	۱۱۵
فصل ۷	۱۶۹
فعالیت‌های فوق برنامه دانش آموزان متوسطه دوم	۱۶۹
نتیجه‌گیری	۱۷۸

مقدمه

هرچه زمان روبه جلو تر می‌رود پیچیدگی ارتباطات و امکانات ساخته دست بشر پیشرفته‌تر می‌گردد. از یک طرف جهان در حال دهکده شدن و از طرف دیگر به نوعی می‌توان گفت انسان رو به تنهایی می‌رود در میان انبوه فن آوری ها و ارتباطات پیشرفته، این همه شلوغی و سردرگمی، انسان را به کدام سو سوق خواهد داد؟

یک مقایسه در رابطه با چگونگی سپری شدن زمان در سال‌های گذشته با زمان کنونی این نکته را بر ما آشکار خواهد کرد که تغییرات شگرفی پدید آمده است شاید بتوان گفت گسستگی نسل یا تفاوت آشکار برهه‌های نزدیک زمانی در حال اتفاق است. به عنوان مثال؛ نسل دهه‌های چهل، پنجاه و قسمتی از شصت شمسی هجری، زمان را در دوره کودکی و نوجوانی چگونه می‌گذرانند؟ فضای غالب اجتماعی آنان بازی‌های محلی گروهی همسالان خود بوده است و از طرف دیگر جمع‌های فامیلی و خانوادگی و هم‌زمان با این

فضاها، فضای اجتماعی مهم دیگری به نام مدرسه وجود داشته است. حال می‌رسیم به نسل دهه‌های قسمتی از شصت و هفتاد؛ آنان از سه فضای اجتماعی مهم وارد فضای چهارمی به نام فضای مجازی نیز شده‌اند و در مقابل این فضا سهم زیادی از فضای جمع‌های فامیلی و نیز سهمی از فضای محله از بین رفته است. در مورد نسل‌های دهه هشتاد و نود؛ فضای غالب و مهم پر قدرت، فضای مجازی شده است و تقریباً فضای جمع فامیلی به حد خیلی کم تنزل پیدا کرده است همچنین همین بلا بر سر فضای محله آمده است و متأسفانه در این دو سال اخیر (سالهای ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ هجری شمسی) به علت بیماری کرونا و شرایط آموزش به شیوه مجازی، فضای اصلی حاکم بر رشد اجتماعی فرزندان ما، فضای مجازی و همین فناوری ارتباطات به واسطه انواع پلتفرم‌ها شده است.

بارها شاهد مشغول بودن انسان‌ها با تلفن همراه، تبلت یا وسیله ارتباطی هستیم و این مشغول شدن‌ها، زمان‌های بسیاری را از عمر ما آدمیان می‌گیرد تا جایی که در یک جمع چند نفره خانوادگی و یا در یک مهمانی می‌بینیم که اکثراً با تلفن همراه یا یک وسیله ارتباطی مانند تلویزیون و یا ماهواره مشغول هستند. آیا به راحتی سهم گفت‌وگوی ما انسان‌ها باهمدیگر در کجاست؟

یکی از تأثیرگذارترین بنیادها و فضای اجتماعی بسیار مهم رشد انسان، مدرسه است. اگر از ما سؤال شود که مناسب‌ترین محیط اجتماعی که بتوانیم حتی یک نیمروز در آنجا و فقط برای مشغول شدن بگذاریم کجاست چه جواب خواهیم داشت؟ تأکید می‌شود فقط برای یک نیمروز و فقط برای مشغول

شدن. با یک دقت می بینیم که یک فضای واقعی که خیالمان راحت باشد پیدا نخواهیم نکرد مگر یک مکان آموزشی شناخته شده و معتبر. حال تصور کنیم فلسفه و نگرش مدرسه نه برای یک نیم روز و نه برای مشغول شدن بلکه برای رشد، بالندگی، یادگیری و همچنین آموختن مهارت های زندگی فرزند ما در طول سال های کودکی تا جوانی است.

در بررسی و تأمل همین یک نکته اهمیت و نقش مدرسه پیدا خواهد شد. کتاب، مقالات و تحقیق های زیادی در رابطه با تعلیم و تربیت انجام گرفته است اما در این کتاب سعی بر آن است که از بعد فضای اجتماعی به نقش مدرسه در رابطه با دانش آموزان در دوره دوم متوسطه بپردازیم.

مهم ترین حیطه و نقش مدرسه در رشد و پرورش اجتماعی دانش آموزان، فضای اجتماعی آن است که این امر به صورت ملموس و شفاف در مدت دو سال بیماری کرونا بر همگان آشکار شده است. در این فضا است که فرزند ما با اجتماع و جهان پیرامون خود آشنا می شود و تأثیر می پذیرد و می گذارد. این فضا تقریباً به صدسال است که به صورت عمومی در جوامع بشریت به وجود آمده است هرچند در بعضی از جاهای این جهان کشورهای فقیر یا عقب افتاده ای هستند که در آن ها این امر به طور کامل اتفاق نیفتاده است. به یقین می توان گفت که مدرسه مهم ترین فضای اجتماعی است که در جهان مدرن به وجود آمده است اما متأسفانه در حال ورود به دوره ای از زمان هستیم که فناوری ارتباطات گوی سبقت و تأثیرگذاری را از هر چیزی حتی خانواده و مدرسه گرفته است. همانطور که می دانیم نقش همسالان و دوستان در دوران

نوجوانی و جوانی بیشترین سهم را همپای خانواده بر تأثیر رفتار داشته است. اما جامعه و دوران کنونی ما دیگر آن جامعه حتی ۱۰ سال پیش نیست. سرعت دگرگونی و پیشرفت فناوری بسیار سریع است و از طرف دیگر آیین‌ها، تعامل و یا رفتار با مذاهب و باورها در حال شکستن و یا نوزایی به شیوه‌های دیگر است. در این شلوغی و یا هیاهوی امکانات و ارتباطات بشری چه چیزی می‌تواند نقش پررنگ رشد اجتماعی فرزند ما را بر دوش بکشد؟ متأسفانه انگار خانه و مدرس؛ این دو ستون اصلی تأثیرگذار بر رشد کودکان و نوجوانان، در حال ترک برداشتن است.

این کتاب به نقش مدرسه در رشد اجتماعی فرزند ما در دوران نوجوانی و شروع جوانی می‌پردازد. بینیم با فلسفه تعلیم و تربیت در این مورد در رابطه با فضای اجتماعی مدرسه به ما چه می‌گوید؟ به زبان ساده به این می‌پردازیم که دانش‌آموز در دوره تحصیلی متوسطه دوم در مدت زمانی که در مدرسه می‌گذراند علاوه بر جنبه آموزشی و کسب سواد یا مهارت علمی با چه نوع فرایندهای اجتماعی یا کسب مهارت‌های زندگی آشنا می‌شود و یاد می‌گیرد؟ تعامل او با دنیای پیرامون چگونه است؟ فضای اجتماعی مدرسه چه نقشی در رشد او دارد؟ اهمیت فضای اجتماعی مدرسه در زندگی دانش‌آموز چیست؟

فضاهای زندگی انسان‌ها از غارنشینی تاکنون مراحل بسیاری را طی کرده است و هرچه زمان روبه جلوتر آمده، از حالت پراکندگی و قومی قبیله‌ای به سوی دهکده جهانی شدن گام نهاده است. به این معنا که ارتباطات در حال قدرت گرفتن بر تمام فضاهای گذشته است به طور مثال می‌بینیم که یک کودک

الگوی خود را از یک کشور دیگر با فاصله جغرافیایی خیلی زیاد انتخاب می کند. جنبه دیگر مسیر فضاهای اجتماعی انسان، گسستگی، رهایی از باورها و بی سروسامانی است یک نوع پراکندگی و شخصی شدن به طوری که به سختی می توان در یک جمع خانواده چهار نفره برای ده سال دیگر یک چهارچوب پذیرفته شده باور یا مکتب اجتماعی دست یافت و اگر هم یافته شود در لایه های کلی است و قطعاً دیگر مانند گذشته نخواهد بود. در این شکی نیست که فضای غالب و حاکم بر زندگی اجتماعی انسان، در حال تبدیل شدن به فضای مجازی و ارتباطات نوین است. تنها فضای قدرتمند که می توان به آن امید بست و باید در آن نونگری صورت گیرد فضای اجتماعی مدرسه است.

این کتاب حاصل تجربه های مؤلفان در طول سال های خدمت با توجه به سابقه طولانی در امر تعلیم و تربیت دانش آموزان می باشد امید است که مورد استفاده خانواده های محترم و دانش آموزان عزیز قرار گیرد.

گروه مؤلفان

زمستان ۱۴۰۰